

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ
НДІ РОСЛИННИЦТВА ТА ҐРУНТОЗНАВСТВА
АГРОБІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ДОПОВІДЕЙ УЧАСНИКІВ
Постерної конференції магістрів агробіологічного факультету
спеціальності 201 «Агрономія», ОПП «Селекція і генетика
сільськогосподарських культур»**

(9 листопада 2023 р.)

Київ – 2023

**Національний університет біоресурсів
і природокористування України**

Агробіологічний факультет

**Кафедра генетики, селекції і насінництва
ім. проф. М. О. Зеленського**

НАУКОВИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

- **Макарчук О.С.** – завідувач кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, канд. с.-г. наук, доцент;
- **Ковалишина Г.М.** – професор кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, доктор с.-г. наук, професор;
- **Жемойда В.Л.** – доцент кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, канд. с.-г. наук, доцент;
- **Башкірова Н.В.** – доцент кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, канд. біол. наук, доцент;
- **Зінченко О.А.** – доцент кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, канд. с.-г. наук, доцент;
- **Дмитренко Ю.М.** – доцент кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, канд. с.-г. наук, доцент;
- **Ткачик С.О.** – доцент кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, канд. с.-г. наук;
- **Заїка Є.В.** – старший викладач кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, канд. с.-г. наук;
- **Спряжка Р.О.** – асистент кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського, доктор філософії;
- **Шпакович І.В.** – асистент кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського.

ЗМІСТ

Белясник В. Р., Ковалишина Г. М., Спряжка Р. О. ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ЗЕРНА СОРТІВ ЯЧМЕНЮ РІЗНИХ СЕЛЕКЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ В УМОВАХ ВП НУБІП УКРАЇНИ «АГРОНОМІЧНА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»

Богдан В. В., Ковалишина Г. М. ВИПРОБУВАННЯ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Гомон А. С., Макарчук О. С. АДАПТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ РІЗНИХ НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ

Колонтирська С. М., Дмитренко Ю. М. ВИРОБНИЧЕ ВИПРОБУВАННЯ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ В УМОВАХ ПП «НВАЛ «ЕЛЬ ГАУЧО» ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Кот С. О., Яковишен Н. Р., Макарчук О. С., Жемойда В. Л., Спряжка Р. О. ОПТИМІЗАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДОБОРУ ІНБРЕДНИХ ЛІНІЙ ПРИ СТВОРЕННІ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ

Омельчук В. С., Ткачик С.О. КОНКУРСНЕ СОРТОВИПРОБУВАННЯ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ

Омельчук С. В., Ковалишина Г.М. ОПТИМІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ ПРИСКОРЕНОЇ ПЕРЕДАЧІ ЦІННИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОЗНАК У БАТЬКІВСЬКІ КОМПОНЕНТИ ГІБРИДІВ РІПАКУ ЯРОГО

Петренко М. М., Заїка Є.В. АНАЛІЗ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ЛАВАНДИ ВУЗЬКОЛИСТОЇ

Поддубняк А. О., Макарчук О.С. ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ САМОЗАПИЛЕНИХ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ВП НУБІП УКРАЇНИ «АГРОНОМІЧНА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»

Фертюк В. С., Макарчук О.С. СЕЛЕКЦІЙНА ЦІННІСТЬ ІНБРЕДНИХ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ ЗА ОЗНАКОЮ ПРИСКОРЕНОЇ ВОЛОГОВІДДАЧІ ЗЕРНА

Чухрай Н. Р., Макарчук О.С. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТРИВАЛОСТІ ВЕГЕТАЦІЇ САМОЗАПИЛЕНИМИ ЛІНІЯМИ КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ВП НУБІП УКРАЇНИ «АГРОНОМІЧНА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»

Шліхта І. В., Дмитренко Ю.М. ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВНОГО СЕЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО ЗА ОСНОВНИМИ ЦІННИМИ ГОСПОДАРСЬКИМИ ОЗНАКАМИ

УДК 631.527:633.16

**ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ЗЕРНА СОРТІВ ЯЧМЕНЮ РІЗНИХ
СЕЛЕКЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ В УМОВАХ ВП НУБІП УКРАЇНИ
«АГРОНОМІЧНА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»**

Белясник В. Р., Ковалишина Г. М., Спряжка Р. О.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Оцінка показників якості зерна сортів є важливим інструментом для визначення властивостей та ознак (біологічних, фізико-хімічних, технологічних, споживних), які визначають придатність зерна до вживання за призначенням. Під показниками якості зерна розуміють характеристику його властивостей, які формують якість.

Оцінка цих якостей дозволяє визначити такі важливі характеристики як, фізичні властивості (розмір, форма, кольорові показники, однорідність, тощо), хімічний склад (вміст білків, жирів, вуглеводів, мінеральних речовин та вітамінів), вологість, механічні властивості (твердість та питома вага), біологічні показники (виявлення шкідливих мікроорганізмів, грибків, тощо), генетичні характеристики, економічні показники.

Полеві дослідження проводили в умовах Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Агрономічна дослідна станція», на дослідних полях лабораторії кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М. О. Зеленського, які росташовані в Білоцерківському районі Київської області (с. Пшеничне). Оцінку дослідних зразків за елементами продуктивності виконували в навчальній лабораторії «Селекції та насінництва сільськогосподарських культур», а визначення вмісту білка в зерні в Науково-дослідній лабораторії «Якості насіння та садивного матеріалу» Національного університету біоресурсів і природокористування України згідно методики проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність до поширення в Україні.

В результаті наших досліджень було вивчено дев'ять сортів ячменю озимого: Статус, Гладіатор, Паладін Миронівський, МІП Дарій, Дев'ятий Вал, Айвенго, Валькірія, Академічний, Буревій.

Використання сортів ячменю може мати різноманітні напрямки залежно від потреб та специфіки господарства. Сорти Дев'ятий Вал, МІП Дарій та Паладін Миронівський використовувати у селекційній практиці, як потенційні джерела ознаки високої маси 1000 зерен (52-55 г). Сорти Айвенго, Валькірія та Дев'ятий Вал використовувати, як потенційні джерела ознаки високої маси зерна з колоса (2,4-2,4 г). Сорти МІП Дарій (10,6 % білка), Буревій (10,8 % білка) та Академічний (11,9 % білка) використовувати для кормових цілей.

Загалом, вибір сорту повинен здійснюватися з урахуванням конкретних умов вирощування та мети сільськогосподарського виробництва. Мінливість у характеристиках сортів підкреслює необхідність уважного підходу до вибору, щоб максимізувати врожайність та отримати високоякісний продукт.

УДК 631.526.3:633.11”321”

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Богдан В. В., Ковалишина Г.М.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Виробництво зерна в Україні є пріоритетною галуззю сільського господарства. Введення у сільськогосподарське виробництво високоврожайних сортів пшениці ярою зі стійкістю до вилягання, хвороб та шкідників, високою якістю зерна є гарантією отримання сталих врожаїв. Для зведення до мінімуму площ пересіву пшениці озимої за стабілізації виробництва високоякісного продовольчого зерна, необхідно зняти статус страхової культури з пшениці ярої та надати їй статусу стратегічної зернової культури в зерновому балансі країни. За останні роки посіви пшениці ярої дещо збільшилися, однак не перевищують 10% пшеничного клину.

Наразі до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні занесено 61 сорт пшениці м'якої ярої і 24 сорти пшениці твердої ярої. Потенціал нових сортів пшениці ярої складає 7,0-8,0 т/га. Серед них на велику увагу заслуговують сорти Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла: пшениця м'яка яра – МП Візерунок, МП Олександра, МП Світлана, Божена, Оксамит миронівський, Дубравка, МП Злата, Провінціалка, Панянка, Сімкода миронівська, Струна миронівська, Елегія миронівська; тверда яра – МП Магдалена, МП Райдужна, Діана, Тера, Жізель, Ізольда

У дослідженнях вивчали сорти пшениці ярої миронівської селекції: Елегія миронівська, Струна миронівська, Дубравка, МП Олександра. У фазі молочно-воскової стиглості пшениці ми провели виміри висоти рослин досліджуваних сортів пшениці ярої і встановили, що висота рослин досліджуваних сортів знаходилась в межах 85-90 см. Завдяки невисокому міцному стеблу, рослини сортів Дубравка і МП Олександра проявили стійкість до вилягання значно вищу, ніж у інших сортів – бал стійкості 9.

Нами проведено оцінювання сортів на ступінь ураження рослин основними збудниками хвороб і встановлено, що всі досліджувані сорти пшениці ярої проявили стійкість проти найбільш поширених листових хвороб – борошнистої роси, бурої іржі, септоріозу листя та фузаріозу колоса. Найменше ураження збудниками листових хвороб відмічено на сортах Дубравка і МП Олександра. Стосовно ураження збудниками фузаріозу, то сорти Дубравка і МП Олександра мали найнижчі показники ураження – 3%.

Урожайність сортів пшениці ярої склала 3,13-5,20 т/га залежно від сорту. Найвищі показники урожаю зерна та маси 1000 зерен відмічено для сорту МП Олександра – 5,20 т/га і 46,5 г, відповідно.

УДК: 631.527.5:633.15

**«АДАПТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ РІЗНИХ
НАПРЯМКІВ ВИКОРИСТАННЯ»**

Гомон А. С., Макарчук О.С.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

З давніх часів кукурудзу використовували при лікуванні анорексії, загальної слабкості, виснаження та геморою. Як потужний антиоксидант, вона захищає організм від вільних радикалів, які відповідають за пошкодження клітин і можливий розвиток раку. Кукурудза виявляє потенціал полегшувати біль та мати анальгетичні властивості [4]. Кукурудза є перспективною у використанні для виготовлення біогазу, так як вона не має географічних обмежень у вирощуванні, а також може показувати високу продуктивність за дотримання рекомендацій густоти стояння та підбору гібридів з оптимальним ФАО [9]. Кукурудза – культура, що вирізняється широким спектром швидкості досягання. Існує п'ять груп стиглості гібридів кукурудзи: ранньостиглі (ФАО 100-200, тривалість вегетації 90-100 днів), середньоранні (ФАО 201-300, 105-115 днів), середньостиглі (ФАО 301-400, 115-200 днів), середньопізні (ФАО 401-500, 120-130 днів) і пізньостиглі (ФАО 501-600, 135-140 днів) [14]. У наш час основним напрямком діяльності господарства є вирощування зернових, бобових та олійних культур. Додаткові – вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів, а також розведення великої рогатої худоби молочних порід, свиней, виробництво молока, м'яса та цукру [19].

УДК 631.527.5:633.15 (477.84)

**ВИРОБНИЧЕ ВИПРОБУВАННЯ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ РІЗНИХ ГРУП
СТИГЛОСТІ В УМОВАХ ПП «НВАП «ЕЛЬ ГАУЧО» ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ
ОБЛАСТІ**

Колонтирська С. М., Дмитренко Ю. М.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кукурудза є однією з найбільш високопродуктивних злакових культур універсального призначення, яку вирощують для продовольчого, кормового і технічного використання. У країнах світу для продовольчих потреб використовується приблизно 20 % зерна кукурудзи, для технічних 15–20 %, на корм худобі 60–65 %.

Полеві дослідження проводили у 2022–2023 році в умовах ПП «НВАП «ЕЛЬ ГАУЧО» Заліщицького району Тернопільської області. Попередником кукурудзи в зерно-просапній сівозміні був озимий ріпак. Досліджували 7 гібридів кукурудзи: КВС ФЕРНАНДО, КВС 2370 (середньоранні), Карпатіс, ДКС 4351, Олкані, П 9170, ДКС 3972 (середньостиглі). Дослідження проводили згідно методики проведення експертизи сортів рослин групи зернових, круп'яних та зернобобових на придатність до поширення в Україні.

На основі досліджень встановлено що група стиглості не впливала на довжину і діаметр качана рослин. Діаметр качанів гібридів середньоранньої групи коливався в діапазоні 4,5–4,2 см. Натомість середньостиглої групи – 4,9–4,8 см. Середньоранню групу перевищили гібриди ДКС 4351, ДКС 3972 і Олкані. Довжина качанів середньостиглих гібридів коливається від 16 до 18,1 см, що в середньому перевищує показники середньоранніх гібридів на 1 – 1,2 см.

Кращі показники які формують вихід зерна, а саме маса качанів з стержнем та без, відмічені у середньостиглих гібридів П 9170 – 194,8 г., 177,4 г. та Карпатіс – 168,5 г., 144,7 г. Вихід зерна гібридів середньоранньої групи стиглості є нижчим ніж показники середньостиглої на 1,7%. Найнижчі показники виходу зерна відзначено у середньораннього гібрида КВС 2370 – 83,1%.

Найвищі показники елементів структури врожаю у досліджуваних гібридів кукурудзи не залежать від групи стиглості. Кількість рядів зерен є найбільшою у гібридів середньостиглої групи, зокрема – Олкані – 18. Кількість зерен в ряді є приблизно однаковою. Умовний стандарт середньоранньої групи складає 30,6 шт., а середньостиглої – 30,4 шт. Найнижчим цей показник є у середньостиглого гібрида ДКС 3972 – 25,8 шт. Маса 1000 зерен вищою є у середньоранньої групи – її середній показник складає 380,2 грами, що на 21,4 грама перевищує середньостиглу групу. Середній показник урожайності середньоранньої групи стиглості також перевищує середньостиглу групу на 0,4 т/га.

Виходячи з результатів проведених мною досліджень, рекомендую ПП "НВАП" ЕЛЬ ГАУЧО" вирощувати гібриди П 9170, КВС 2370 та ДКС 4351.

УДК 631.527.5:633.15

ОПТИМІЗАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДОБОРУ ІНБРЕДНИХ ЛІНІЙ ПРИ СТВОРЕННІ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ

Яковишен Н.Р., Кот С.О., Макаруч О.С., Жемойда В.Л., Спряжка Р.О.
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кукурудза – одна з давніх землеробських культур. Вона є однією з найбільш продуктивних злакових культур універсального призначення, яку вирощують для продовольчого, кормового і технічного призначення.

Одним з найважливіших завдань аграрного виробництва є використання високопродуктивних сортів сільськогосподарських культур з високими адаптивними властивостями й урожайністю. Широке їх впровадження в агроформуваннях України із застосуванням інтенсивних технологій вирощування спрямоване на максимальну реалізацію потенціалу сортів щодо рівня врожайності та високої якості продукції.

Час цвітіння є важливою агротехнічною ознакою с.-г. культур і суттєво впливає на адаптацію рослин і насінневу продуктивність, тому виявлення її основної молекулярної основи підвищить її врожайність і застосування в селекції сільськогосподарських культур. Час цвітіння відображає адаптацію рослини до навколишнього середовища шляхом пристосування фаз вегетативного та репродуктивного росту до місцевих кліматичних умов.

Польові дослідження за темою магістерської роботи проводили в «Агрономічній дослідній станції» Національного університету біоресурсів і природокористування України на дослідних полях лабораторії кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М. О. Зеленського, які розташовані у Білоцерківському районі Київської області. Основний тип ґрунту дослідних ділянок – чорнозем типовий карбонатний малогумусний крупнопилувато-середньосуглинковий. Клімат помірно-континентальний з спекотним, іноді посушливим літом. Зими м'які, з частим таненням снігу.

В досліді використовувалися інбредні лінії отримані із Національного центру генетичних ресурсів рослин України, а гібриди – створені за використання даних ліній.

Дослідження проводили згідно «Методичних рекомендацій польового та лабораторного вивчення генетичних ресурсів кукурудзи». Спостереження і обліки виконували відповідно «Класифікатора-довідника виду *Zea mays*» та «Методики наукових досліджень в агрономії» В. Г. Дідори.

Посів проводили в другій та третій декаді травня. Кожна з ділянок мала по 2 рядки, 70 см ширину міжрядь, 7 метрів довжину рядка і 82 рослин на ділянку. Відповідно площа ділянки становить 9,8 м². Глибина висіву – 5 см у зв'язку з низькою вологозабезпеченістю на момент висіву.

Проведення фітосанітарного контролю відбувалось в ручному режимі задля забезпечення чистоти посівів та відповідно максимально посприяти природньому шляху селекційного процесу.

Проводили наступні фенологічні спостереження: дата сівби, дата сходів, дата викидання волоті, дата цвітіння волоті, дата цвітіння качана, дата

фізіологічної стиглості. Вимірювали висоту рослини, висоту прикріплення качана, висоту ніжки качана.

Достовірне визначення тривалості періоду «сходи – повна стиглість» дає змогу раціонально оцінити придатність вихідного матеріалу для вирощування в різних ґрунтово-кліматичних умовах і найбільш ефективно використовувати потенційні можливості генотипу.

Середня тривалість між посівом та початком сходів становила 10-13 днів, що вважається в межах норми. Період між посівом і настанням повної стиглості варіює в межах 145-149 днів. З найменшою тривалістю періоду «посів – сходи», який тривав 10 днів, вирізняються наступні лінії: ЛНАУ 18, АК 157, FV 243, NP 2143. Найдовшим періодом сходів зі значенням в 13 днів характеризується лінія NP 1862.

Що стосується періоду між посівом та повною стиглістю, то серед 19 зразків – типовими можна вважати лінії з 147-денним періодом, до яких відносяться ЛНАУ 18, АК 157, АК 159, NP 1731.

Період «посів – викидання волоті» коливається в межах 61 – 91 дня. Найкоротші терміни лінія NP 1862 – 61 день. Найдовшим терміном вирізняються зразки ЛНАУ 18 та УХК 530. Щодо тривалості «посів – цвітіння волоті» маємо наступний розподіл: лінія NP 1862 має найкоротшу тривалість – 65 днів, найдовшу ж мають ЛНАУ 18 та УХК 530.

Найменшу різницю в часі між викиданням волоті та її цвітінням можемо спостерігати у таких лініях кукурудзи як УХК 754, АК 157, FV 243, NP 2319, NP 2143, NP 1731, та NP 1862, – 4 дні між цими фазами. Найбільшу ж різницю мають АК 159 та NP 2318 тривалістю в 13 днів. Якщо говорити про період між викиданням волоті та початком цвітіння качана – то до середніх значень можна віднести зразки ліній ЛНАУ 18 та УХК 530 з тривалістю в 7 днів.

Період між посівом та повною стиглістю експериментальних гібридів серед 44 зразків – типовими можна вважати лінії з 147-денним періодом, до яких відносяться, FV 243×АК 153, ХЛГ 1203×FV 243, ХЛГ 1203×АК 159, АК 149×АЕ 392, FV 243×АК 149, FV 243×АК 153, ХЛГ 1203×FV 243, ХЛГ 1203×АК 159, FV 243×АЕ 392, ХЛГ 1203×АК 159, СО 255×АЕ 392, ВК 13×УХК 686, ВК 13×ХЛГ 1239, ВК 13×АК 159, ВК 13×ВК 19, ВК 69×ВК 32, АЕ 392×ВК 19, Q 170×АК 149.

Серед експериментальних гібридів можемо бачити що період «посів – викидання волоті» варіює в межах 74 – 88 днів. Найкоротший терміни мають майже всі гібриди. Найдовшим терміном вирізняються зразки гібридів ВК 13×ХЛГ 1239 та АЕ 801×АК 151.

До ліній, які за нашими спостереженнями мали синхронний період цвітіння можемо віднести: NP 1862, NP 1731, NP 2143, NP 2319, FV 243, АК 157, Харківська 215 Зм, УХК 754.

Виходячи з результатів дослідження, можемо стверджувати, що практично всі досліджувані гібриди мали одночасний період цвітіння, за винятком декількох зразків, таких як АЕ 801×АК 151 та ВК 13×ХЛГ 1239. Це обумовлено в даному випадку довшим періодом між посівом та викиданням волоті.

Сучасні умови агропромислового виробництва вимагають збільшення обсягів якісної сільськогосподарської продукції за одночасного зменшення економічних та енергетичних витрат у технологіях їх вирощування. Відмінності сортів за термінами дозрівання дозволяє збільшити час збирання та зменшити напруженість робіт у цей період. Чим більша різноманітність сортового складу, тим більша можливість збільшення врожайності за рахунок оптимізації розміщення сортів у ґрунтово-кліматичній та агротехнічній ніші, що відповідають їм. Основними елементами польових дослідів, при вивченні гібридів кукурудзи різних груп стиглості, є дотримання принципу єдиної тотожності всіх умов досліджень, крім тих, що вивчаються, тобто сортів.

Проведений розрахунок вирощування дев'яти гібридів кукурудзи трьох груп стиглості на дерново-підзолистих та лучно-болотних ґрунтах Полісся України дає підстави за встановленими показниками структури, стійкості до біотичних та абіотичних факторів виявити реакцію гібридів на досліджувані елементи технології вирощування в господарстві.

Предметом наших досліджень були гібриди кукурудзи: ранньостиглі – П 7043 (ФАО 160) (Кортева), ДМС Юніті (ФАО 170) та ДМС Лорд (ФАО 190) (Маїс); середньоранні - ЛГ30215 (ФАО 220) (Лімагрейн), ГРАН 220 (ФАО 210) ВНС Трістан ФАО 270 (Маїс) та середньостиглі Тесла (ФАО 350) (ВНС), ПР38Н86 (ФАО 320) та П8816 (ФАО 300) (Кортева).

Слід відмітити, що сприятливі погодно-кліматичні умови 2023 року дали можливість простежити ріст та розвиток рослин. Найбільшу висоту рослини серед досліджуваних гібридів, а відповідно і висоту прикріплення першого качана відмічено у гібриду Тесла. В умовах Полісся Рівненської області, де проводились наші дослідження, кореляційні зв'язки між висотою рослини та діаметром стебла становили $r=0,6\pm 0,21$, а між висотою рослини і висотою прикріплення першого качана $r=86\pm 0,09$. Найбільшу висоту рослини мали середньостиглі гібриди кукурудзи Тесла (280 см) та ПР38Н86 (276 см), а також середньоранній гібрид Трістан (275 см).

Проведений аналіз показав, що для умов Полісся України за оцінкою реакції гібридів на хвороби, шкідники та несприятливі умови довкілля придатними є гібриди всіх трьох груп стиглості. Майже всі досліджувані гібриди мали високу та підвищену посухостійкість, стійкість до вилягання. Також гібриди як вітчизняної селекції Тесла, ДМС Юніті, так і іноземні ЛГ30215, Трістан, П8816, ПР38Н86 мали високі показники стійкості до пухирчастої, летючої сажки, гельмінтоспориозу. Морфологічні параметри рослин також впливали на реалізацію їх стійкості у системі рослина – шкідник, хвороба. Для отримання сталих урожаїв пропонуємо вирощувати в господарстві різні гібриди, відмінні по ФАО, різновидністю, реакцією на дію добрив, стійкістю до збудників хвороб, різних груп стиглості, зокрема ДМС Юніті, Трістан, ПР38Н86.

УДК 631.527.5:633.851.79

ОПТИМІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ ПРИСКОРЕНОЇ ПЕРЕДАЧІ ЦІННИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОЗНАК У БАТЬКІВСЬКІ КОМПОНЕНТИ ГІБРИДІВ РІПАКУ ЯРОГО

Омельчук С.В., Ковалишина Г.М.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Для більшості сільськогосподарських рослин виведення нових конкурентоздатних сортів займає кілька років. Після схрещування відібраних батьківських ліній зазвичай потрібно 4–6 поколінь інбридингу для отримання генетично стабільних ліній та оцінки агрономічних ознак і врожайності. Це особливо трудомістко для польових культур, які часто обмежуються лише 1–2 поколіннями на рік.

Оптимізація методики прискореної передачі цінних господарських ознак у батьківські компоненти гібридів ріпаку ярого є важливою темою, яка може допомогти збільшити врожайність ріпаку, зменшити час витрачений на проходження селекційної програми, а за рахунок цього і знизити витрати на вирощування. Це важливо не тільки для науковців, але й для практичного застосування в аграрній галузі.

Наші дослідження були спрямовані на вивчення впливу тривалості світлового дня на ріст і розвиток рослин ярого ріпаку. Проведено підбір оптимальної тари та режиму живлення для вирощування рослин у лабораторних умовах. Визначено мінімальний період від запилення до отримання схожого насіння.

Оскільки кінцевою метою програми було створення гетерозисних гібридів, першим етапом роботи стало схрещування усіх сортів, крім гібридів Кюррі КЛ та ПР45Г04, між собою за неповною діалельною схемою для виявлення кращих комбінацій. Перевірку генотипів на предмет відновлення, або закріплення чоловічої стерильності проводили шляхом оцінки 50 рослин, отриманих від схрещування кожного сорту із гібридом ПР45Г04 під час цвітіння. Оцінку отриманих гібридів за урожайністю проводили на базі господарства «ДЖІН ЕНД СІДЗ» упродовж весни-літа 2022 року. Кожен гібрид висівали у 3-х повтореннях, кожна 10-а ділянка – стандарт. У якості стандарту використовували гібрид ПР45Г04. Проведено оцінку в польових умовах експериментальних гібридів, отриманих в лабораторії прискореної селекції. За результатами першого року випробування було виділено п'ять гібридів, які перевищили стандарт за урожайністю: Абіліті х Торас, Дублер х Айдар, Клеопатра х Успіх, Вніс 100 х Успіх, Westar х Regent. Відібрано кращі комбінації для створення материнських та батьківських компонентів гібридів ріпаку ярого. Подальша робота зі створення стерильних ліній та відновників фертильності була продовжена із батьківськими компонентами цих гібридів.

Описана у даній роботі методика може і повинна бути використана у селекційних установах задля успішного і швидкого впровадження нових ознак в існуючі сорти, а також прискорення створення нових.

**РІЗНОМАНІТТЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ЛАВАНДИ
ВУЗЬКОЛИСТОЇ**

Петренко М. М., Заїка Є. В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У сучасних умовах економічного розвитку агросектору України, особливо у зв'язку зі зниженням внутрішніх і глобальних цін на зернові культури, особлива увага акцентується на вирощуванні нетрадиційних культур, що відкриває нові перспективи для галузі.

Однією з таких культур стає лаванда вузьколиста (*Lavandula angustifolia*). Як і більшість ефіроолійних рослин вона має бактерицидні властивості, містить багато амінокислот, мікроелементів, біологічно активних сполук, а продукти її переробки, серед яких особливо цінується ефірна олія, мають широкий спектр використання у фармацевтиці, харчовій, парфумерній промисловості, миловарстві. Є гарним медоносом, у квітникарстві застосовується як декоративна рослина. Окрім цього, лаванда – це багаторічна рослина, яка добре бореться з ерозією ґрунту та може вирощуватися на малопродуктивних, кам'янистих чи еродованих ґрунтах.

У сучасних умовах спостерігається тенденція до зростання попиту на рослинну сировину лаванди вузьколистої та її ефірну олію: світове виробництво зараз становить понад 300-500 тон на рік, і дана цифра щороку продовжує зростати. За прогнозами експертів, світовий ринок лавандової олії має тенденцію до розширення і до 2024 року досягне близько 124,2 млн \$. Отже вирощування лаванди вузьколистої стає економічно вигідним для сільського господарства.

Високопродуктивні, стійкі до захворювань та несприятливих умов зовнішнього середовища сорти лаванди вузьколистої є запорукою прибутковості, відповідно селекційний процес даної рослини потребує розвитку та вдосконалення. Одним із найбільш важливих його аспектів є вибір вихідного матеріалу, що забезпечуватиме створення потомства із найбільш яскраво вираженими господарсько-цінними ознаками.

Полеві дослідження за темою проводились у колекційному розсаднику Дослідної станції лікарських рослин Інституту агроєкології і природокористування НААН України, що розташована у с. Березоточа Лубенського району, Полтавської області.

Домінуючий ґрунт дослідної станції – чорнозем малогумусний слабковилугуваний легкосуглинковий, з невисоким вмістом гумусу – 1.61–2.43 %. Кислотність ґрунту становить рН (сольове) – 4,7. Ґрунтоутворюючими породами є лес і мергелистий суглинок із піщаним прошарком. Клімат помірно-континентальний зі спекотним, іноді посушливим літом.

В досліді використовувалися сорти вітчизняної та іноземної селекції Аліса, Калина, Айрін, Королівська, Степова, Хемус та Рекорд.

Фенологічні спостереження та біометричні виміри проводилися за Методиками Державного сортовипробування, облік продуктивності - відбором

проб (зрізання генеративних пагонів) методом суцільного обліку із рослин облікової ділянки в період масового цвітіння.

Визначення придатності досліджуваних сортів лаванди вузьколистої до прийомів механізованого вирощування та збирання проводилося за ознаками, виділеними Кременчуком Р. І.

У відділі фармакогнозії та інноваційної діяльності інституту було здійснене визначення вмісту олії у зразках методом гідродистиляції з використанням приладу Гінзберга за методикою Державної фармакопеї України.

У процесі дослідження фенологічних фаз було виявлено, що у порівнянні з 2023 роком, настання фаз у 2022 році відбувалося пізніше. Це пов'язано із несприятливими погодними умовами (значна кількість опадів у червні-липні).

Найбільш швидко повне весняне відростання відбувається у сортів лаванди вузьколистої Аліса, Калина та Рекорд (близько середини третьої декади квітня). Сорти Аліса, Калина, Айрін та Рекорд – середньостиглі, однак їх перевага полягає у тому, що довша тривалість росту та розвитку дозволяє накопичити більше ефірних олій та сприяє утворенню багатшої ароматичної композиції. Фаза повного цвітіння настала найшвидше у сортів Хемус та Степова, що дозволяє оперативно розпочати їх ранній збір та використовувати не лише для екстракції цінних олій, а і з декоративною метою, для створення букетів та квіткових композицій.

Найбільш придатними сортами для механізованого збирання стали сорти Калина, Айрін, Королівська та Хемус. Сорт Аліса, не зважаючи на прямостоячий габітус, має доволі низьке стебло, що ускладнюватиме збір суцвіть.

За результатами обліків та вимірювань вказують на те, що найбільш високопродуктивними є сорти Айрін та Хемус із кількістю генеративних пагонів 412 шт., Хемус та Рекорд із 628 та 997 пагонами відповідно. Найменш продуктивними є сорти Аліса та Калина.

Результати оцінки показників вмісту ефірної олії минулого року є доволі низькими, що пов'язано із несприятливими погодними умовами, а саме інтенсивними дощами у період масового цвітіння лаванди вузьколистої, який припав з червня на липень. Із покращенням погодних умов наступного року покращилися і показники.

Серед представлених зразків найбільший вміст олії продемонстрували сорти Аліса (5,37 %), Калина (4 %), Хемус (3,4 %) та Айрін (5,17 %). Сорти Рекорд, Степова та Королівська містять найменше ефірних олій, ніж інші зразки.

Дослідження економічної ефективності сортів вітчизняної селекції Айрін та Степова показало, що виробничі витрати на вирощування лаванди сорту Степова є меншими, ніж у лаванди сорту Айрін за рахунок нижчої вартості посадкового матеріалу, однак, у цей час, як урожайність суцвіть, так і збір ефірної олії у сорту Степова нижчі, ніж у Айрін, відповідно, навіть за нижчої собівартості продукту, його рентабельність буде значно нижча, ніж у нового сорту та становить 12 % порівняно із 73 %.

На основі отриманих результатів ми рекомендуємо вирощувати нові сорти лаванди вузьколистої Айрін, Королівська, Степова, Хемус, Рекорд, що мають високий потенціал продуктивності.

УДК 631.527:633.15 (477.41)

**ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ
САМОЗАПИЛЕНИХ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ВП НУБІП
УКРАЇНИ «АГРОНОМІЧНА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»**

Поддубняк А. О., Макарчук О. С.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Продуктивність – складна кількісна ознака, яка характеризує роль окремої рослини у формуванні врожайності. Цю ознаку можна розглядати як поєднання кількості качанів на рослині та масу їх зерна або кількості зерен на качані та масу однієї зернини. Продуктивність залежить від таких факторів як розмір зернини, маса 1000 зерен, вихід зерна з качана, довжина качана, кількість рядів на качані, кількість качанів на 1 рослині та інтенсивність накопичення сухих речовин у зерні.

Одним з ключових чинників, що впливають на продуктивність є кількість зерен на качані. Ця характеристика тісно пов'язана з довжиною качана та кількістю рядів зерен на качані. Важливо відзначити, що підвищена кількість рядів сприяє кращій адаптивності ліній до стресових умов, а довжина качана як більш мінлива ознака може бути використана для підвищення продуктивності за інтенсивної технології вирощування.

Провівши дослідження та проаналізувавши кліматичні та ґрунтові умови господарства можемо зазначити, що регіон в якому вирощувались дослідні зразки самозапилених ліній кукурудзи є достатньо сприятливим для проведення досліджень. Так як клімат в досліджуваному господарстві в Київській області, Білоцерківського району, в ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» помірно континентальний, м'який, із достатнім зволоженням. Ґрунтовий покрив дослідної станції включає кілька ґрунтових різновидностей, головною з них є чорнозем типовий мало гумусний. В цілому даний тип ґрунту цілком сприятливий для вирощування більшості сільськогосподарських культур. Але для вирощування кукурудзи необхідно вносити підвищені дози добрив з заробкою на глибину орного шару і це створює сприятливі умови для ідентифікації виявлення ліній, які пристосовані до умов зони.

На однорядковій ділянці площею 4,9 м² вирощували колекційні лінії та інбредні покоління за стандартною методикою. Відстань між рядками становила 70 см, а в самому ряду – 35 см.

Протягом вегетаційного періоду проводили оцінку зразків щодо їхньої типовості, вирівняності за висотою, характеристик качану та виконували фенологічні спостереження, включаючи аналіз біологічних особливостей, вегетаційних і між-фазних періодів, реакції на умови середовища, морфологічних ознак і господарських характеристик.

Також проводили аналіз структури качанів, який включає: вимірювання довжини качанів, їх діаметру в середній частині качана, підрахунок кількості рядів зерен та зерен в ряду.

Провівши всі необхідні дослідження та аналізи визначили найкращі самозапилені лінії кукурудзи за показниками елементів індивідуальної

продуктивності. З досліджуваних 199 зразків самозапилених ліній кукурудзи відзначились наступні.

Таким чином довгий качан мали лінії – П-140 (його довжина становить 18 см), Дунай 5 (17 см), Дунай 5-1 (19,7 см), Бг 251 (17,1 см), АК 157 (18,2 см), Ак 149 (17 см) , Б 255(16 см), УХК 414 (17,1 см), ЗУ 66 12(17,8 см), Ом 108 (17,5см), П2014/2 (19 см), П2014/4 (19,5 см), П2014/5, К18513 (17,7 см), NIAN 102 (17,3см), UCH 37 (19 см). Найбільшу довжину качана мала лінія П2014/3, довжина якого становила 21 см. А найменша довжина качанів була у ліній АКА 161, яка становила 12.1 см та АКА 145 в середньому становила 13,5 см.

Проаналізувавши дані можемо сказати що наступні лінії мали велику кількість рядів зерен : АК 135 (середня кількість становила 16 шт), АК 143 (16 шт), П-140 (16 шт), Бг 251 (16 шт), Ак 153 (16 шт), Б 255 (16 шт), Ом 108 (16 шт) . Найбільш виповненими та з найбільшою кількістю рядів зерен на качані були FV243, HLG 1238, Local 1, UCH 37, кількість рядів зерен у них становила 18 штук. Найменша кількість рядів зерен була у наступних самозапилених ліній: G154, Co255, DE3K – 14 рядів зерен та 6079, АК157, АК161 – 12 рядів зерен.

Наступні лінії мали найбільший діаметр качана: NIAN 102 (в середньому діаметр рослин становив 3,7 см) , Ом 232 (4,3 см), G 154 (4,4 см), DE3K (4,3 см), Ур 15 СВ (4,5 см) , Б255 (4,4 см) . Довжина качана у лінії HLG 1238 була 4,7 см, а лінії Дунай 5-1 та Бг 251 мали ще більший діаметр качану, а саме 4,9 сантиметри.

Також проводились дослідження і на індивідуальну продуктивність рослин самозапилених ліній. Індивідуальна продуктивність визначали за масою 1000 насінин та кількістю зерен на качані

Найвищою індивідуальною продуктивністю відзначились такі лінії:

АКА143 – вона становила 103,1г, АКА135 – 96,9 г продуктивність АКА159 – 94,3 г становила індивідуальна продуктивність, F2 – 77,3 г продуктивність.

СЕЛЕКЦІЙНА ЦІННІСТЬ ІНБРЕДНИХ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ

Фертюк В. С., Макарчук О. С.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ефективність гетерозисної селекції кукурудзи залежить від наявності вихідного матеріалу, його систематизації, ідентифікації, дослідження за цінними селекційними ознаками і властивостями з залученням до селекційних програм зі створення нових інбредних ліній та гетерозисних гібридів, адаптованих до умов зони вирощування.

Відомо, що ранньостиглі гібриди кукурудзи за своїм урожайним потенціалом поступаються пізньостиглим генотипам, тому залучення плазми більш пізніх форм, як вихідного матеріалу, є одним із ефективних напрямів селекції. Поєднання в генотипах ранньостиглих форм компонентів, контрастних за тривалістю вегетаційного періоду, дозволяє отримати високу спадкову мінливість, що обумовлює можливість створення нових ранньостиглих форм з бажаними ознаками і властивостями [3].

Для створення високогетерозисних гібридів основою є різноманітний вихідний матеріал, ефективність використання якого залежить від рівня його вивченості в конкретних агрокліматичних умовах. В зв'язку з цим актуальними є дослідження за темою магістерської роботи з визначення селекційної цінності інбредних ліній, за ознакою прискореної вологовіддачі зерна, а саме морфотипом, продуктивністю та її основними складовими, комбінаційною здатністю, стійкістю до біо- та абіотичних чинників, а також відбір кращих з них для практичної селекції та виведення гетерозисних гібридів.

Ефективність гетерозисної селекції кукурудзи залежить від наявності гомозиготних ліній. Більшість ліній кукурудзи створено методом інцухту (інбрингу). Цей метод заключається у вузько спорідненому розмноженні перехреснозапильних культур. В перших поколіннях інцухту виникає генетичне розщеплення, завдяки цьому лінії отримують різний набір генів та можуть різнитись за окремими особливостями: формою качана, стійкістю до хвороб, підвищеною якістю зерна, т.п. Ці властивості можуть успадковувати гібриди, створені на їхній основі [3]. Перехід ліній до гомозиготного стану триває протягом декількох поколінь та супроводжується посиленням інбредної депресії. Стан, коли депресія сягає свого максимуму, при якому відбувається стабілізація ознаки, називається інцухтивним або депресивним мінімумом. Рівень депресії визначається її величиною та залежить від генотипу вихідного матеріалу [1]. Кожен з етапів створення самозапильних ліній супроводжується добором кращих біотипів.

В Україні з початком розвитку селекційної роботи по кукурудзі в кожному закладі формувались робочі колекції, спочатку сортів, а пізніше й самозапильних ліній. На сьогодні головною установою нашої країни по збору та збереженню генофонду кукурудзи є Національний центр генетичних ресурсів рослин України Інституту рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН.

Сучасна селекція гібридів кукурудзи базується на використанні ефекту гетерозису, який виникає при певному рівні гетерозиготності і сприятливому поєднанні компонентів схрещування [4]. Для прогнозування гетерозису використовують лабораторні методи, але вони менш ефективні, ніж аналізуючі схрещування за діалельними та тестерними схемами [3]. Важливе значення має правильний вибір тестерів. Використання як тестерів простих гібридів або елітних ліній з високою комбінаційною здатністю (КЗ) та комплексом інших цінних ознак дозволяє розцінювати їх як батьківські компоненти майбутніх конкурентоздатних гібридів

УДК: 631.527:633.15:581.144

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТРИВАЛОСТІ ВЕГЕТАЦІЇ
САМОЗАПИЛЕНИМИ ЛІНІЯМИ КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ВП НУБІП
УКРАЇНИ «АГРОНОМІЧНА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»**

Чухрай Н. Р., Макарчук О. С.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кукурудза є однією з важливих сільськогосподарських культур у сучасному світі рослинництва. Це пов'язано з високою врожайністю та різностороннім способом використання. Кукурудза універсальна культура, вона повністю відповідає потребам тваринництва, при використанні її на корм у вигляді зерна, силосу, зеленої маси; також вона набуває широкого поширення у виробництві різноманітних високоякісних продуктів харчування, таких як кукурудзяна олія, мука, крохмаль, глюкоза, спирт, кукурудзяні пластівці та інші вироби.

При вивченні формування врожайності, росту та розвитку рослин важливим аспектом є їхні біологічні процеси. Ріст та розвиток рослин відображають широкий спектр взаємодії організму з зовнішнім середовищем. Дослідження темпів росту та розвитку кукурудзи на різних етапах онтогенезу дозволяє розкрити ключові закономірності у формуванні високої продуктивності цієї культури.

Полеві дослідження були проведені в умовах ВП «Агрономічна дослідна станція» НУБіП України, на дослідних полях лабораторії кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського що розташовані у с. Пшеничне, Білоцерківського району Київської області.

Протягом вегетаційного періоду проводили спостереження та опис зразків за «Класифікатор-довідник виду «*Zea mays L.*».

Під час дослідження проводилась оцінка інбредних ліній поколінь І7-І8 за тривалістю міжфазних періодів, а саме: сходи – поява волоті, сходи – квітування волоті, сходи – поява приймочок; сівба – поява волоті, поява волоті – квітування волоті, поява волоті- поява приймочок, сівба – квітування волоті, сівба – поява приймочок.

Також були визначені особливості архітекtonіки рослин ліній інбредних поколінь І7-І8 за такими параметрами, як висота рослини, висота прикріплення качану та співвідношення висоти його прикріплення до висоти рослин, та дана оцінка загального стану рослин за 5-бальною шкалою.

Було досліджено 199 зразків самозапилених ліній І7-І8. Серед них було виділено 7 кращих. Лінії № 116, 266, 267, 272 та 278 були з дуже високим проявом ознаки висоти рослин (більше 200см), лінії №273 та 291 показали високий показник прояву ознаки (151-200см).

За особливостями тривалості міжфазних періодів вегетації лінії №116, 266, 267 та 272 виявились ранньостиглими, лінії №273, 278 та №291 проявили себе як середньоранні.

Досліджувані інбредні лінії характеризуються дуже малим коефіцієнтом співвідношення висоти прикріплення качану до висоти рослин 0,14-0,38.

**ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВНОГО СЕЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ
ГОРОШКУ ПОСІВНОГО ЗА ОСНОВНИМИ ЦІННИМИ
ГОСПОДАРСЬКИМИ ОЗНАКАМИ**

Шліхта І. В., Дмитренко Ю. М.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Горошок посівний (ярий) (*Vicia sativa* L.) одна з поширених кормових культур. Важливе значення горошку посівного полягає у вирішенні проблеми кормового протеїну. Вміст сирого протеїну в зеленій масі становить 3–4 %, в насінні – 23–30 %. З горошку посівного отримують високоякісні білкові корми у вигляді зеленої маси, сіна, сінажу, сінного борошна.

Горошок посівний є чудовим попередником, який не виснажує ґрунт: не знижує запаси продуктивної вологи та елементів живлення. Завдяки азотфіксуючій здатності бульбочкових бактерій, що підвищує кількість азоту в ґрунті, є перспективним при впровадженні біологічного землеробства.

Основними напрямками селекції горошку посівного (ярого) в Україні є: продуктивність, якість продукції та адаптивність. Ведеться селекція на підвищення конкурентоздатності сортів у змішаних посівах та підвищення потенціалу симбіотичної азотфіксації.

Дослідження проводили у 2023 році у розсаднику попереднього сортовипробування на Білоцерківській дослідно-селекційній станції ІБК і ЦБ НААНУ згідно методики «Методика проведення кваліфікаційної експертизи сортів технічних та кормових культур». Вивчали 48 номерів за насінневою та кормовою продуктивністю. Селекційні номери є середньостиглими та не мають істотної різниці в настанні періодів цвітіння та дозрівання.

Найвищу врожайність зеленої маси відмічено у селекційних номерів: 709/21 з масою 26,2 т/га, що перевищує середній стандарт на 7 т/га, 714/21 – 22,4 т/га, 703-21 і 704/21 з урожайністю 22,1 та 22,0 т/га, відповідно. Найвищу врожайність сухої речовини відмічено у номерів: 709/21, 778/21, 884/21, 704/21 та 703-21. Найвищий вихід сіна встановлено в номерів: 922-21 (34,7 %), 742-21 (32,8 %), 884/21 (32,8 %), 703-21 (29,6%) і 778/21 (29,2 %). Селекційні номери: 704-21 (Ізида / Орловська 84), 709-21 (Гібр. поп. БЦДСС), 778-21 (Гібр. поп. БЦДСС), 884-21 (738-07 / БЦ 66) виділено за комплексом ознак: урожайність зеленої маси та сухої речовини.

За результатами попереднього сортовипробування 34 % номерів мають істотну прибавку над середнім стандартом за кормовою продуктивністю, 25,5% – за насінневою продуктивністю. Найвищий показник урожайності насіння встановлено у номерів: 875/21 (3,71 т/га) та 746-21 (3,59 т/га).

Отже, перспективні селекційні номери: 704-21 (Ізида / Орловська 84), 709-21 (Гібр. поп. БЦДСС), 778-21 (Гібр. поп. БЦДСС), 884-21 (738-07 / БЦ 66), 736-21 (Веснянка / Пирогівська 17), 742-21 (Ярослава / БЦ 5-09), 746-21 (БЦ 70 / Акварель), 875-21 (855-05 / 738-07) залучати до подальшого вивчення, з метою занесення до Державного реєстру сортів рослин України, придатних для поширення в Україні.

Підписано до друку 17.11.2023
Ум. друк. арк. 1,51
Наклад 20 прим.

Формат 60x84\16
Обл.-вид. арк. 1,49
Зам. № 2345

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі НУБіП України
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, 03041
тел.: 527-81-55